

OMDAT ZIJ JUIST WAKEN
WERDEN DEZE HEERLESE JAKEN WEGGEVOERD
ZIJ KEERDEN NIET TERUG

SAVIN BONEM	AUSCHWITZ	1942	FISCHEL MÜNZ	AUSCHWITZ	1942
ELEA BONEM-ISRAEL	AUSCHWITZ	1942	HENY MÜNZ-ROSENTHALER	AUSCHWITZ	1942
FEITZ BONEM	AUSCHWITZ	1943	HILDE MÜNZ	AUSCHWITZ	1942
LOTTE CANTER		1945	SIMON PHILIPS	MONOWITZ	1944
ALEXANDER DOLLEFELD	SOBIBOR	1943	HENRIETTE PHILIPS-SAJET	AUSCHWITZ	1944
RECHA DOLLEFELD-ROTHSCHILD	SOBIBOR	1943	SOPHIA PHILIPS	AUSCHWITZ	1944
MICHAEL DZIUBALOWSKI	AUSCHWITZ	1943	JONAS SCHLEIER		1944
SIMA DZIUBALOWSKI-MYLSBORSKI	AUSCHWITZ	1942	JOSEPHINE SCHLEIER-MAYSER	AUSCHWITZ	1942
JULIAN DZIUBALOWSKI	AUSCHWITZ	1942	EDITH SCHLEIER	AUSCHWITZ	1942
LODEWIJK FOJER	SOBIBOR	1943	HERMANN SCHÖNTHAL	SOBIBOR	1943
LIBA GERSZONOWICZ-JAKUBOWICZ	AUSCHWITZ	1942	CLOTHILDE SCHÖNTHAL-FÜRST	SOBIBOR	1943
FRYMETA GERSZONOWICZ	AUSCHWITZ	1942	SIEGMUND SCHÖNTHAL	AUSCHWITZ	1944
GERTRUD GERSZONOWICZ	AUSCHWITZ	1942	RIKA SCHÖNTHAL-JACOBSON	AUSCHWITZ	1944
WOLF GINSBERG	AUSCHWITZ	1942	ROSA SCHÖNTHAL	AUSCHWITZ	1944
BRUCHE GINSBERG-NADEL	AUSCHWITZ	1942	CLOTHILDE SCHÖNTHAL	AUSCHWITZ	1944
NAPHTALIE GINSBERG	ORANIENBURG	1942	CHARLOTTE SCHÖNTHAL	AUSCHWITZ	1943
CHIL HENDLICH	AUSCHWITZ	1943	NAFTALI SILBERMANN	AUSCHWITZ	1942
SURE HENDLICH-GLICKSMANN	AUSCHWITZ	1943	RIJKA SILBERMANN-LIEBERMAN	AUSCHWITZ	1942
PAUL HENDLICH		1944	DEBORA SILBERMANN	AUSCHWITZ	1942
BERTA HENDLICH	SOBIBOR	1943	BERTHA STEINHARDT-SCHLOSSMANN	SOBIBOR	1943
FRIEDA HENDLICH	AUSCHWITZ	1943	SIEGBERT STEINHARDT	UBBERGEN	1942
RUTH HENDLICH	AUSCHWITZ	1943	ELISABETH STIBBE-MEIJERS	AUSCHWITZ	1944
MARIANNE HENDLICH	AUSCHWITZ	1943	JACQUES VLEESCHDRAGER		1943
SIRVIN HERTZDAHL	AUSCHWITZ	1943	JEANETTE VLEESCHDRAGER-YELDMAN	SOBIBOR	1943
ARNOLD JACOBS		1945	HERSZ WEISS	BERGEN-BELSEN	1945
MARCEL KOSTEN		1944	ANNA WEISS-ROSENBERG	BERGEN-BELSEN	1945
SIGISMUND KOSTEN	SOBIBOR	1943	ROSA WEISS	AUSCHWITZ	1943
RI ANDINA KOSTEN-CAHN	AUSCHWITZ	1942	ISAAK WEISS	SOBIBOR	1943
LOUIS VAN LEEUWEN	SOBIBOR	1943	JOSEPH WEISS	WEIMAR	1945
BETSE VAN LEEUWEN-SOVS	SOBIBOR	1943	LAIB WIAZOWSKI	SOBIBOR	1943
HENRIETTE VAN LEEUWEN	SOBIBOR	1943	BERTHA WIAZOWSKI-KARMASIN	SOBIBOR	1943
CAROLINA VAN LEEUWEN	SOBIBOR	1943			

TER NAGEDACHTENS AAN NIEM EN ALLE ANDERE NIET GEREГИSTRERDE, JOODSE HEERLENSE INWONERS
DIE NA DEPORTATIE DOOR HET RACISME IN DE TWEEDE WERELDOORLOG OMKWAMEN

Lezing 4 mei 2014 Gemeentehuis Heerlen.

Een goede avond, laat ik mij voorstellen: Ik ben Kay Helena Golob. Sommigen van jullie kennen mij, anderen niet, degenen die mij niet kennen weten nu nog steeds niet wie ik ben. Ja uiteraard is mijn naam "Kay", dus jullie weten mij nu aan te spreken.

Maar mij kennen.... Dat doen jullie niet. Een persoon kennen is namelijk meer dan weten wat diens naam is.

We kennen allemaal bekende personen; Kennedy, Mao Zedong, Ghandi. We kennen hen niet vanwege hun naam. Het is slechts hun naam die ons aan hen herinnert.

Door een naam te kennen ken je niet de persoon. Deze ken je pas wanneer je van hem hoort, over zijn leven en daden. Een persoon is geen naam. De naam is slechts een etiket, een titel van een boek, die ons herinnert aan de inhoud.

Die inhoud is de persoon. En zonder die persoon heeft de naam geen lading.

We geven onze kinderen namen, namen om ze te onderscheiden van anderen, we geven ze een titel, zoals de titel van het boek en vanaf het vroegste stadium van de zwangerschap begint het kind de witte pagina's achter zijn naam op te vullen.

Aan het einde van het leven is dit boek klaar en wordt het overgeleverd aan anderen: de naam en het verhaal.

We herinneren ons mensen aan hun verhalen. Zo herinner ik mij mijn overgrootvader niet enkel aan zijn naam ("Ben" was die) maar vooral aan waar die naam voor stond: een lieve, slimme, integere, rustige hartelijke en handige man. Zo kennen we een hoop personen dankzij de verhalen die achter de naam schuilen en de naam waarde geven.

Een tijd geleden hoorde ik het verhaal van Carolina van Leeuwen... of beter: Het feit dat er geen verhaal was.

Ik zal het u uitleggen, afgelopen augustus zijn voor de tweede maal Stolpersteine gelegd (dit zijn gedenksteden voor joodse slachtoffers van het Naziregime). In deze legging werden er ook een viertal gelegd bij Akerstraat nummer 5. Deze vier stenen waren voor de familie van Leeuwen.

Vlak na het leggen werd men door nabestaanden geïnformeerd dat zij nog nooit hadden gehoord van het jongste lid van het gezin: "Carolina," die ook niet op het Joodse Gedenkmunument bij het kerkhof aan de Akerstraat vermeld staat, in tegenstelling tot de rest van het gezin.

Een aantal maanden later, op een regenachtige avond hoorde ik hiervan. Wat bleek: Over Carolina was niets bekend, behalve dat zij als meisje ter wereld is gekomen. Van haar familie wist men dat ze gedeporteerd zijn en uiteindelijk vermoord in Sobibor. Maar van het jonge meisje ontbrak ieder spoor. Ergens is zij verloren geraakt in de maalstroom der geschiedenis.

Ieder mens verdient een verhaal achter zijn naam, of dit nou een mooi of droef verhaal is. Blij of droef deert niet, een naam zonder verhaal is geen identiteit naar mijn mening.

Het verhaal bezielde mij, en ik besloot aldus erachter te komen wat er gebeurd is met de kleine Carolina.

Eerlijkheid gebied mij te vertellen dat het verhaal geen mooi slot kent. Stukje bij beetje ontdekte ik meer en iedere aanwijzing leekt te wijzen naar een gedeeld einde met haar ouders. De aanwijzingen zijn echter nog steeds niet definitief, er is een mogelijkheid dat het alsnog anders is gelopen, dat ze weg is gegeven, of niet gedeporteerd. Die kansen zijn echter zeer, zeer klein en steeds onwaarschijnlijker.

Het leggen van de Stolpersteine is een van de onderdelen van het herdenken van gedeporteerde joden uit Heerlen, een belangrijk initiatief omdat hierbij deze slachtoffers hun naam krijgen met het verhaal erachter. Allemaal op die ene naam na die geen verhaal heeft.

Geroepen voelde ik mij om het verhaal van Carolina kenbaar te maken aan de wereld, ik wilde haar een identiteit geven.

Wat we goed en wel weten is dat Carolina de dochter is Louis van Leeuwen en Betsie Sons. Beiden kwamen uit het noorden van het land, en verhuisden hierheen nadat ze getrouwd waren in Sittard op 2 september 1937. Louis vond werk in "Het wonder van Heerlen," de winkel van diens schoonbroer. Het gezin werd in 1939 gezegend met een dochtertje: Henriëtte.

Op 7 juli 1942 kwam Carolina ter wereld, niet hier in Heerlen maar in Den Haag.

In Den Haag is geen aangifte gedaan van de geboorte. Later is zij wel in Heerlen ingeschreven, daar sinds januari 1941 alle personen met één of meer joodse grootouders op grond van de verordening 6/1941 verplicht waren zich binnen een maand te melden bij de burgemeester van hun gemeente.

Vader Louis van Leeuwen heeft het speciaal daarvoor bestemde formulier voor dochter Caroline in Heerlen ingevuld en in juli 1942 bij het gemeentehuis ingeleverd. Hieruit bleek dat ze niet in Den Haag was ingeschreven anders had men in Heerlen haar registratie niet geaccepteerd.

In augustus 1942 werd de familie Van Leeuwen opgeroepen om vervoerd te worden naar doorgangskamp Westerbork. Deze oproep vermeldde 3 leden van het gezin Van Leeuwen. Louis, Betsie en Henriëtte. Carolina ontbrak. Dit duidt erop dat zij waarschijnlijk door een bedoelde of onbedoelde fout niet terecht is gekomen in het bevolkingregister. Maar het aanmeldingsformulier spreekt van haar bestaan.

Geen van de familieleden hebben zich overigens gemeld, deze bevonden zich namelijk nog in Den Haag. Op 22 september 1942 is het gezin uitgeschreven uit Heerlen en ingeschreven in Den Haag op de Zuylichemstraat 8. Hier is het gezin gearresteerd op 13 november van dat jaar. Het jonge gezin is op 2 maart 1943 naar het vernietigingskamp Sobibor gedeporteerd, waar het zijn einde vond.

Vanaf de registratie in Heerlen is er niets meer te ontdekken over Carolina. Het meest waarschijnlijke is dat zij, als baby, mee is gevoerd naar Sobibor om daar te worden vermoord.

Dit is tot nu toe wat te achterhalen viel over Carolina. Toen ik aan mijn zoektocht begon was ik nog hoopvol, wellicht dat ze ergens weggeven zou zijn, of ontkomen was aan het vreselijke lot van haar familie... dit lijkt echter zeer onwaarschijnlijk.

En hoewel ik had gehoopt dat ze alle vreselijkheden had overleefd, kan ik haar nu wel op enige manier een verhaal toekennen, dankzij de hulp van verschillende mensen die mij ondersteunden en dat nog steeds doen. Hierbij dank ik Jan Bardoul, het comité 4 en 5 mei, de stichting Lodwijk Foyer en mijn docenten: Frans Bemelmans en Martin Van der Weerden.

Ten slotte: het gezin Van Leeuwen is niet meer, ..maar wij kunnen de vier leden van dit gezin posthuum herenigen.

Vandaag gaat dit gebeuren door de naam van Carolina op het Joods Monument te onthullen. De burgemeester gaat dat straks doen!

4 mei 2014 Kay Golob